

ПЛОВДИВСКИ УНИВЕРСИТЕТ

ИЗДАНИЕ ЗА ОБРАЗОВАНИЕ, НАУКА И КУЛТУРА

Брой 7 (550) година XLIII

15 юли 2025 година

Отново рекорден брой кандидат-студенти **7148** са подали документи в Пловдивския университет

На 8 юли 2025 година беше обявено първото класиране на кандидат-студентите в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“. Общо 7148 души са подали документи през настоящата кандидатстудентска кампания, което е рекорд спрямо предишните – 7122 през 2024, 6421 през 2023 и 6392 през 2022 година.

Кандидат-студентите се съревномават за 3024 места, субсидирани от държавата, и 1114 – за обучение срещу заплащане.

Най-младият кандидат-студент е момиче на 17 години, избрало специалност във Филологическия факултет, а най-възрастният е жена на 58 години, която се яви на три изпита, чиито резултати са балообразуващи за специалностите „Право“ и „Психология“.

След първо класиране вече са записани 2410 първокурсници, от които 1907 по държавна поръчка и 503 – платено обучение.

На стр. 2 ➡

Стр. 6 Човекът срещу природата

В Броя ще прочетете още:

- ▶ Министърът на правосъдието бе специален гост на промоцията на юристите от випуск 2024
- ▶ Студентка от Юридическия факултет е избрана за младежки делегат към ООН
- ▶ Млади учени от осем факултета се включиха във второто издание на интердисциплинарния научен форум „Докторантски дебюти“
- ▶ Отбор на Биологическия факултет спечели престижна надпревара
- ▶ Международен семинар по аналитична химия

- ▶ „Тракийски триптих“ за трима писатели, чиято 225-годишнина отбелязваме сега
- ▶ Студенти от ФИФ бяха част от екипа на българската делегация на ЕКСПО 2025 в Япония
- ▶ Университетската телевизия вече и в TikTok. Стартира конкурс за студенти сътрудници!
- ▶ Участници от четири държави в лятната школа „Младите и околната среда – водата и бъдещето“
- ▶ Спортистите от Пловдивския университет с достойно представяне на националната универсиада

Отново рекорден брой кандидат-студенти. 7148 са подали документи в Пловдивския университет

➔ От стр. 1

Подобно на предходната година специалността „Право“ е посочена като първо желание от 642 кандидати при обявен прием от 120 места за обучение, субсидирано от държавата. На второ място по брой кандидати с първо желание се нарежда специалността „Предучилищна и начална училищна педагогика“ в задочна форма, предпочетена от 400 души. Още 264 кандидати са избрали същата специалност, но в редовна форма на обучение. В класацията следва „Психология“ – редовно обучение, предпочетена от 370 души. „Национална сигурност“ са пожелали на първо място 274 кандидати, 241 – „Софтуерно инженерство“. Сред най-предпочитаните специалности са също „Бизнес мениджмънт“, „Английска филология“, „Маркетинг“, „Педагогика на обучението по физическо възпитание“ и „Графичен дизайн с реклама“.

Първата десетица на специалностите, посочени най-много пъти в кандидатстудентските документи, независимо от градацията, включва: „Маркетинг“ – 1480, „Бизнес мениджмънт“ – 1420, „Икономика и бизнес“ – 1140, „Право“ – 1135, „Национална сигурност“ – 1070, „Предучилищна и начална училищна педагогика“ – 869, „Психология“ – 854, „Предучилищна и начална училищна педагогика“ (задочно) – 759, „Финанси“ – 757, „Национална сигурност“ (задочно) – 700.

Интересни са и данните в Пловдивския университет според областите, от които са кандидат-студентите. Например около 250 от желаещите са от София-град и София-област. Близко 100 са от Видин, 150 – от Благоевград, 272 – от Сливен. Почти 500 са от Стара Загора, над 600 – от Хасково. 316 са кандидатите от Бургас, а 73 – от Варна. Традиционно висок е броят на кандидат-студентите от областите Смолян, Кърджали и Ямбол. От област Пловдив към момента те са около 2500.

Документи за явяване на изпитите се приемаха от 16 до 27 юни, като беше удължен единствено срокът за кандидатстване с оценка от матура до – 3 юли. Само с оценка от държавен зрелостен изпит

Приемане на документи по време на кандидатстудентската кампания във фойето на Спортната зала на ПУ

са кандидатствали 3425 души, което е над 50% от всички кандидат-студенти.

Първият изпит от редовната кампания беше по български език и се проведе на 29 юни. От 762 заявили желание за допускане на изпита се явиха 682. На следващия ден, 30 юни, се проведе изпитите по история на България с 35 явили се кандидати, по английски език – 316, което с почти 100 кандидати повече спрямо миналата година, и химия – 15 души. След едногодишно прекъсване на 30 юни и 1 юли се проведе комплексният изпит по физическо

възпитание, на който се явиха 224 кандидати.

На 1 юли се състояха кандидатстудентските изпити по математика (116 явили се), теология (10 положили изпита) и изобразително изкуство (161 кандидати). По 4 предмета бяха проведени изпити на 2 юли: информатика – 66 души, немски език – 6 души, френски език – 5 души, и испански език – 3 души.

В последния ден от кампанията се състояха изпитите по биология с 30 явили се, география на България – 24 положили изпита, тест със събеседване по физика – 8 души, и музика – 26 души.

Най-висок минимален бал тази година се отчита в специалността „Право“ (жени) в редовна форма – 34.75 от максималния възможен резултат 36.00.

Общият брой на отличните оценки от редовната изпитна сесия е 149, от които 42 са пълните шестци. Най-много оценки 6,00 са получени по музика – 18, а общият брой на отличните оценки по предмета е 21. Оценки „много добър“ и „добър“ са получили съответно 448 и 543 кандидати. Със среден резултат са 367 кандидати, а оценка „слаб“ са получили 260 души.

Традиционно изпитът за специалността „Актьорство за драматичен театър“ се насрочва за месец септември, като през тази кампания ще се проведе на 10 септември. До момента документи за изпита са подали 31 кандидат-студенти – двойно повече спрямо миналата кампания.

Университетската телевизия вече и в TikTok. Стартира конкурс за студенти сътрудници!

Университетската телевизия на ПУ „Паисий Хилендарски“ разширява своето дигитално присъствие – освен във Facebook и Instagram вече може да бъде открита и в TikTok. Там се споделят забавни, динамични и вдъхновяващи моменти от битието на университета.

В TikTok се проследява отблизо всичко вълнуващо, което се случва в студентския и академичния живот – от събития и инициативи до задкулисни моменти и лични гледни точки на студентите. Препоръчва се следването на официалните профили на телевизията, за да не се пропусне нищо интересно.

ТВ ПУ стартира конкурс за подбор на студенти с интерес към медийната и творческата

дейност. Целта е разширяване на екипа на Университетската телевизия с нови, мотивирани участници, които желаят да развиват практически умения в реална работна среда. Отворени позиции за кандидатстване: репортери, фотографи, подкастър/журналисти, видеооператори, монтажисти и дизайнери. За участие е необходимо да се следи студентската поща, където ще бъде изпратен формуляр от екипа на ТВ ПУ.

Преподаватели и служители, които имат идеи за развитието на Университетската телевизия, могат да се свържат с екипа на имейл tvpu@uni-plovdiv.bg.

Екипът на ТВ ПУ

ТВ ПУ
ВЕЧЕ И В
TikTok

Следи ни за забавни и вдъхновяващи моменти от живота на университета!

СТАРТИРА КОНКУРС ЗА СТУДЕНТИ

Имаш възможност да станеш част от екипа на ТВ ПУ!

Репортери, фотографи, видеооператори, монтажисти, подкастър, дизайнери — чакаме ви!

✉ tvpu@uni-plovdiv.bg

С международна научна конференция бе чествана 30-годишнината от създаването на Катедрата по история на литературата и сравнително литературознание

„1001 нощ“ бе насловът на проведената от 2 до 4 юли 2025 година международна научна конференция, организирана от Катедрата по история на литературата и сравнително литературознание при Филологическия факултет на Пловдивския университет. Идеята е на проф. д.ф.н. Клео Протохристова, създател на катедрата, а поводът – 30 години от основаването ѝ като единствена катедра у нас, която и с наименованието си насочва към сравнителното литературознание.

Защо „1001 нощ“? За основанията на избора разказва проф. Клео Протохристова в пленарния си доклад: „Споделих хрумването си с колегите и катедрата се обедини около идеята, че знаменитият приказничен сборник може да бъде привидян като своеобразна синкретична осъщественост на сравнителното литературознание, единия от двата ни основни академични ангажмента“. А по-нататък в изложението си добавя като допълнителна аргументация „същностната прилика между ситуацията на Шехерезада, която разказва истории нощ след нощ, борейки се за живота си, защото цената на оцеляването е точно тази „безмилостна борба срещу мълчанието“, и академичното литературознание“, за да я подплати с множество примери, успоредяващи сюжетите от сборника с приказки и академичния живот.

Деканът на Филологическия факултет проф. Константин Куцаров

Конференцията беше открита с приветствие от ректора на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ проф. д-р Румен Младенов, който поздрави катедрата по случай годишнината ѝ, споделяйки увереността си, че „историята на литературата е паметта на човечеството и тя съхранява не просто думите, но и тревогите, мечтите и надеждите на цели епохи“.

Проф. Константин Куцаров, декан на Филологическия факултет, също поднесе приветствие, като постави акценти върху историята на литературоведските катедри във Филологическия факултет и отлечи приноса на ръководителите на Катедрата по история на литературата и сравнително литературознание през годините – на нейния основател, проф. Клео Протохристова, и на нейния приемник, проф. Иван Русков. Водещ на откриването беше настоящият ръководител на катедрата, доц. Светла Черпокова, която си позволи едно неформално обръщение към гостите и участниците в конференцията, назовавайки ги „скъпи приятели“, с увереността, че присъстващите са не просто партньори, съмишленици в полето на филологическите изследвания, а приятели на катедрата, с която ги свързват изгражданите през годините трайни контакти като част от едно голямо академично семейство.

Така от 2 до 4 юли в залите на Пловдивския университет бяха представени повече от 50 доклада на учени и изследователи от над дузина български (СУ „Св. Климент Охридски“, ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“, ШУ „Епископ Константин Преславски“, НБУ, БАН и др.) и чуждестранни (Фрайбург, Виена, Анкара, Комотини, Хайделберг, Букурещ) университети и научни институции. Пленарни доклади изнесоха също проф. Михаил Неделчев и проф. Пламен Дойнов, които обърнаха внимание върху различните начини на писане и разказване – от специфично жанровите проблеми до говореното във времената на социализма.

В духа на „1001 нощ“ бяха оформени две секции – „В пещерата на

Ректорът проф. Румен Младенов отправи приветствие по случай юбилея на катедрата. Вдясно са доц. Светла Черпокова и проф. Клео Протохристова

Али Баба“ и „В двореца на халифа“, а много от представените доклади дискутираха именно темата за „1001 нощ“ – от етимологията на заглавието на приказничния сборник през рецепцията му в хода на вековете до съвременните му най-модерни интерпретации. Едно солидно и обещаващо присъствие беше това на младите учени – асистенти и докторанти, възпитаници на Пловдивския университет, а също и на други български и чуждестранни университети.

Паралелно с тридневната конференция беше организирана и наситена културна програма с партньори Народната библиотека „Иван Вазов“, Градската художествена галерия и Хуманитарната гимназия „Св. св. Кирил и Методий“. В НБ „Иван Вазов“ бяха изложени книгите на авторите от катедрата с мотото „10 001 дни и нощи“, което е приблизително 30 години, времето от основаването на катедрата до днес. Сред съпътстващите събития беше срещата с едно от популярните имена в съвременната българска литература – Галин Никифоров. Състоя се и пловдивска премиера на книгата на видния български учен, политик и културен деец „Иван Шишманов. Славянски свят. Фрайбургски лекции 1923/1924 г.“ (Изд. на БАН „Проф. Марин Дринов“, 2024) заедно с нейните съставители – проф. д-р Елизабет Шоре и проф. д-р Румяна Конева, в партньорство с Градската художествена галерия – Пловдив. Става дума за материали на професора, дешифрирани и преведени от немски едва миналата година, чието откриване пренаписва историята на фрайбургската славистика.

На 4 юли в партньорство с Хуманитарната гимназия „Св. св. Кирил и Методий“ се проведе и кръгла маса на тема „Образователният опит в чуждоезиковото обучение в помощ на малцинствените групи и чуждоезиковото обучение в училище“ с участието на лектори по български език, литература и култура в чуждестранни университети (Анкара, Виена, Фрайбург, Комотини, Букурещ и др.), директори на неделни училища в чужбина (Страсбург и др.) и преподаватели от пловдивски училища,

работещи с малцинствени групи и ангажирани с чуждоезиково обучение.

В края на юбилейното честване членовете на катедрата подариха свои книги на читателите на НБ „Иван Вазов“ и на гостите. В библиотеката бе и закриването на конференцията, оригинално режисирано от проф. Иван Русков, който раздаде на гостите специално подобрени цитати от „1001 нощ“, които те на случаен принцип прочитаха при споменаването на заглавие на книга на член от катедрата, за да се представи „есенцията“ на изданието, по думите на проф. Русков – според волята на съдбовната случайност.

Форумът беше финансиран от Националния фонд „Научни изследвания“ (Договор № КП-06-МНФ/1), както и от община Пловдив като част от културния календар за 2025 г.

Настоящият състав на Катедрата по история на литературата и сравнително литературознание

130 юристи се дипломираха в Пловдивския университет. Специален гост бе министърът на правосъдието

Тържествената промоция на абсолвентите от Юридическия факултет се състоя на 6 юни 2025 година в Спортната зала на Пловдивския университет. 130 възпитаници на факултета, завършили специалността „Право“ и магистърската програма „Публична администрация“, от които 38 отличници, се дипломираха през 2024 година.

Министърът на правосъдието Георги Георгиев приветства абсолвентите с думите „Добре дошли в обществото на българските юристи, днес е празник на знанието, на вашия личен успех“. Той определи правото като „социална физика“, изграждаща обществен ред чрез правила и санкции. „Очакваме ви на страната на доброто – със знанията, научени тук. Нужни са кадърни юристи, а не просто юристи“, заяви още правосъдният министър, като подчерта нуждата от професионализъм и морал.

За принос към юридическото образование деканът на факултета доц. д-р Даниела Дончева беше удостоена с плакет от Министерството на правосъдието. „Пазете правото от онези, които искат да го употре-

бят“, призова Дончева абсолвентите и гостите на тържеството. „Вие сте по-добри от нас – вашите учители и родители. Бъдете от светлата страна – страната, на която е отредено да победи“, допълни още деканът на Юридическия факултет.

От името на академичното ръководство на Пловдивския университет приветствие отправи заместник-ректорът проф. д-р Станимир Кабаиванов. Като признание за постиг-

Официалните лица, абсолвентите и гостите на тържествената промоция

натото от випуска и преподавателския състав беше прочетен и поздравителен адрес от президента Румен Радев.

На церемонията присъстваха ръководители на прокуратурите и съдилищата в града, магистрати, както и областният управител на Пловдив проф. Христина Янчева.

С приветствие към колегите си се обърна и отличникът на випуска Аделия Грудева. След полагане на традиционната Галилеева клетва тържествената церемония завърши с връчване на дипломите, като тримата абсолвенти с най-висок успех получиха плакети от министър Георгиев.

Министър Георги Георгиев връчва почетен плакет на доц. Даниела Дончева

Студентка от Юридическия факултет е избрана за младежки делегат към ООН

На 11 юни 2025 г. по време на официална церемония в Министерството на външните работи на Република България бяха обявени новите български младежки делегати към ООН за мандат 2025 – 2026 година. С гордост можем да съобщим, че един от двамата новоизбрани делегати е Вяра Трифонова – студентка в пети курс на специалността „Право“ в Юридическия факултет на Пловдивския университет. С нея в тази отговорна роля встъпва и Виктор Цветанов, с когото заедно ще работят като делегатска двойка.

Мандатите на двамата делегати бяха тържествено връчени от заместник-министъра на външните работи г-н Николай Павлов и заместник-министъра на младежта и спорта г-н Петър Младенов. Те поздравиха делегатите и им пожелаха успех в тяхната бъдеща дейност в системата на ООН.

Селекцията на младежките делегати премина през четири етапа, като финалистите се явиха на интервю пред жури, включващо пред-

ставители на Министерството на външните работи, Министерството на младежта и спорта, Дружеството за ООН в България, Националния младежки форум, Българския дипломатически институт и други организации.

Вяра Трифонова впечатли журито със своята правна подготовка, лидерски качества и ангажираност в международната сфера. Тя участва в отбора на Пловдивския университет за състезанието по международно право на името на Филип Джесъп (Philip C. Jessup International Law Moot Court Competition) през периода 2023 – 2025 г., като в момента е и част от тренинговия екип.

Програмата „Български младежки делегати към ООН“ предоставя възможност на млади хора да се включат в делегацията на България в рамките на Общото събрание на ООН, Комисията по социално развитие към Икономическия и социален съвет, както и други международни форуми. Делегатите участват активно в процеса на изработване и застъпване на политики, насочени към младежта на национално и международно ниво.

Поздравления за Вяра за това голямо признание! Пожелаваме на двамата делегати успешен мандат, изпълнен със смислени инициативи, вдъхновение и ползотворна работа! Нека вашите инициативи да предизвикват интерес и да въвличат към такива дейности младежите на България и по света!

Вяра Трифонова

В Любляна бе представен вторият том на литературния атлас „Живописна България. Многоезични маршрути“

Докт. Йоанна ГУДАЛОВА

За трети път научната програма „Живописна България. Български литературни маршрути“ обедини млади изследователи българисти от 10 университета на различни страни по света. Плод на техните усилия и успешно изградената комуникационна мрежа помежду им е появата на втория том с беседи на студенти и докторанти от Словения, Унгария, Турция, Италия, Чехия, Полша, Франция и България.

Представянето на новия литературен атлас се осъществи на 9 и 10 юни 2025 г. в Словения, а домакини на събитието бяха младите учени и техните научни ръководители от словенския екип.

Гимназията по дизайн и фотография в Любляна посрещна колеги от Пловдивския университет, Университета Ка'Фоскари, Неаполския университет „Ориентале“ и Страсбургския университет. Приветствени думи в началото на конференцията произнесоха ръководителят на програмата проф. д.ф.н. Любка Липчева-Пранджева, д-р Татяна Блажич Булц, ръководител на катедра „Славистика“ на Факултета по изкуства на Люблянския университет, и помощник-директорът на Средното училище по дизайн и фотография Петер Петерка, а специални гости на събитието бяха проф. д-р Теменужка Йовчева, заместник-ректор по научноизследователската дейност в Пловдивския университет, и Красимир Божанов, посланик на България в Словения. Всички те поздравиха участниците в научното събитие и пожелаха успех на втория том на литературния атлас, в който за втори път българският език, литература и култура обединиха изследователи от различни краища на света.

След официалната част домакините, проф. д-р Людмил Димитров и Андраж Стевановски, изненадаха участниците с организи-

Участници в представянето на литературния атлас

рана културна разходка по улиците на Любляна, в която Саманта Згонц, преподавател по история на изкуството, запозна гостите със забележителни културно-исторически топови в града.

Конференцията продължи с представянето на беседи от литературните маршрути на студентите и докторантите от Италия, България, Франция и Словения. Колегите разкриха интересни тематични ядра от българската литература и култура и предложиха преводи на литературни творби, които до този момент не са били превеждани. След края на конферентните заседания участниците се насладиха на вечерна разходка по река Любляница.

През есента „Живописна България“ ще отбележи своята 10-годишнина, като по време на честването ще вземат участие и студенти от други университети, които също ще представят своите литературни маршрути.

Деветият международен семинар по аналитична химия

Химическият факултет на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ и фирма АСМ 2, дългогодишен партньор на факултета, отново обединиха усилия в провеждането на престижния международен научен форум.

Семинарът беше открит с приветствие от името на ректорското ръководство на заместник-ректора по научноизследователска дейност проф. Теменужка Йовчева. В своето изказване тя подчерта ролята на Химическия факултет като водещ научен център с висок коефициент на качество и успех. Форумът е поредното доказателство за приноса на Пловдивския университет като изследователски университет с международно признание и престиж.

В следобедната част на семинара се проведе постерна сесия, в рамките на която бяха представени 35 научни доклада. По традиция форумът завърши с награждаване на най-добре представилите се участници. Студентският съвет връчи наградата на името на доц. д-р Веселин Кметов на Никол Димова – студентка от специалността „Медицинска химия“, IV курс, за постерен доклад на тема „Триметазидинови производни – получаване и биологични свойства“, с автори Н. Димова, Д. Димитрова, Ил. Иванов, С. Манолов, Д. Божилов.

Специалните награди от научния комитет и партньорската

Деканът на Химическия факултет проф. Илиян Иванов благодари на управителя на фирма АСМ 2 ЕООД г-н Андон Минков за сътрудничеството и подкрепата

фирма АСМ 2 получава:

Първо място: Габриела Николова от магистърската програма „Фармацевтична химия“ – за постерен доклад на тема „Разработване на in silico методи за предсказване на кожна сенситизация“, с автори Габриела Николова, Веселина Паскалева;

Второ място: Кристина Губеркова от специалността „Медицинска химия“, IV курс, за постерен доклад „Приложение на физиологично базирана екстракция в имитирана среда от стомашен

сок за оценка на биодостъпност на целеви елементи в хранителна добавка от канела чрез ICP-MS“, с автори К. Губеркова, Л. Кайнарова, Д. Георгиева, В. Стефанова;

Трето място: Иван Попов от специалността „Медицинска химия“, IV курс, за постерен доклад „Synthesis and spectral study of Benzocamalexins“, с автори М. Бъчварова, Й. Стремски, И. Попов, М. Тодорова, С. Статкова-Абегхе.

ЛЕКЦИЯ

Човекът срещу природата

Доц. д-р Гана ГЕЧЕВА, доц. д-р Ивелин МОЛЛОВ

Какво е природата? Често се разглежда като цялостна система, съставена от взаимносвързани компоненти, които включват:

- Въздух – атмосферата и климатичните условия;
- Вода – реки, езера, океани, подпочвени води;
- Почва – основа за растителност и селско стопанство;
- Геологични елементи – планини, скали, минерали;
- Биоразнообразие – всички живи организми: растения, животни, микроорганизми;
- Екосистеми – гори, пустини, влажни зони и др., които обединяват горните елементи.

Човекът води война срещу всеки един от изброените компоненти. По отношение на компонента въздух около 4,2 милиона преждевременни смъртни случаи годишно се дължат на замърсяване на въздуха. В частност за България, това са около 10 000 смъртни случая годишно. Най-засегнати са урбанизирани и индустриализирани райони като София, Пловдив, Русе.

Известно е, че замърсяването повлиява редица видове, като медоносната пчела, при която също се отчита висока смъртност и отлагане на замърсители в организма ѝ и в пчелните продукти.

Във връзка с водите ще спомнем живака, който се е използвал в етномедицинските и религиозно-магическите ритуали в Китай и Индия, откакто съществува писмеността по тези земи. Древните китайци използват минерални руди като цинобъра за приготвянето на пигменти, козметични препарати, сапуни и разхлабителни средства. Земелвайс въвежда антисептиците и измиването на ръцете на хирурзите и акушерките преди операции и израждания.

За целта в някои случаи са били използвани препарати, съдържащи органичен живак. В резултат на индустриално замърсяване с живак през шейсетте години на миналия век се регистрира „мистериозна“ болест, известна като минамата (Minamata Disease). Стига се до международен скандал, първия по рода си, разглеждащ замърсяване на природата в толкова опасни и големи мащаби. Не е тайна, че реките са замърсени с антибиотици, попаднали в тях или в резултат на вливане на отпадъчни води от болнични заведения, или от градските канализационни системи. Проби, взети от река Дунав в Австрия, съдържаха 7 антибиотика. Инцидентните замърсявания също имат своя принос към „войната“. През 2000 г. се скъсва дига на хвостохранилище на златодобивна мина в Румъния, което води до цианидно замърсяване в района. Неизчислими са щетите, които обхващат до 2000 км от мястото на аварията по р. Дунав.

Не са пощадени и почвите. В днешно време в животновъдството се използват над 150 антибиотика. Остатъците неизбежно попадат в околната среда поради внасяне на оборски тор в земеделските земи. За пример през 2010 г. повече от 63 000 т антимикробни средства са използвани терапевтично при продуктивни животни по целия свят. Прогнозираният растеж на световното население води до прогнозно увеличение на консумацията на антибиотици до 105 000 т до 2030 г. Антибиотичната резистентност според СЗО „има потенциала да засегне всеки, на всяка възраст, във всяка страна“. Ежегодно поне 700 000 души умират от неподатливи на лечение инфекции. Поради тази причина множество учени определят антибиотичната резистентност като една от най-големите световни заплахи за 21. век.

Всяка година от лицето на Земята се заличават 13 милиона хектара от световните горски ресурси. За съжаление, принос в този процес има и фактът, че повечето от държавите, богати на гори, са сред най-бедните страни. Точно тези страни обаче поставят ново начало. Еквадор става първата страна в света, която през 2008 г. конституционно признава „правата на природата“. Съгласно чл. 71, „Природата или Пачамама, където се създава и възпроизвежда животът, има право да

Университетски център за работа с млади учени, докторанти и постдокторанти

На 13 май 2025 г. доц. д-р Гана Гечева и доц. д-р Ивелин Моллов от Биологическия факултет на Пловдивския университет изнесоха онлайн лекция на тема „Човекът срещу природата“. Тя бе организирана от Университетския център за работа с млади учени, докторанти и постдокторанти „Academia Iuventutis“ като част от лекториума „Войни и мир“. Пълния запис на лекцията можете да гледате на <https://www.youtube.com/watch?v=DUJJ--hth-4>

бъде уважавана напълно в своето съществуване...“ Година по-късно Боливия приема нова конституция, а след това и Закон за правата на Майката Земя през 2010 г. В Непал през 2015 година, макар да не се използва терминът „майка природа“ директно, се въвеждат разпоредби, чийто дух съответства на идеята за хармония с природата.

Човекът е единственият организъм на Земята, който добива горива (въглища, газ, нефт и др.) за енергийни нужди, руди (железни, медни, оловно-цинкови и др.)

и нерудни полезни изкопаеми за производствената си дейност, инертни материали – за строителната си дейност и т. н. Използваните добивни процеси (открит, подземен, сондажен добив и др.) оказват разрушително въздействие върху природните местообитания, изменят структурните им компоненти, нарушават взаимодействията и функционирането им, променят ландшафта, а в някои случаи унищожават и цели екосистеми.

Ако обществото не положи усилия да спре влошаването на качеството на околната среда, може да се очаква, че недостига на природни ресурси и изхвърляните отровни вещества ще станат лимитиращ фактор за организмовия свят, включително и за самия човек.

Пожарите са също важен екологичен фактор. Причина за тях могат да бъдат гръмотевиците и други природни явления, но в нашия климатичен пояс най-често са предизвикани от невниманието, небрежността на човека, различни негови съображения и дори от злонамереност. Те най-често разрушават цялата растителност, микроорганизмите, органиката на почвата и част от животните в засегнатите от тях участъци. Пожарите могат да оказват лимитиращо действие на голяма част от организмите. След тях засегнатите екосистеми трябва да започнат да се възстановяват от самото начало и им е необходимо много време, за да постигнат отново продуктивността си. Унищожаването на горите, разораването на пасищата, неправилното изкуствено напояване и още много други антропогенни дейности създават условия за ерозия на почвата, за възникването на така наречените антропогенни пустини.

Изключително голямо антропогенно значение за неустойчивостта на природата придобиват култивирани растения и одомашнените животни. Стремешът за получаване на все по-големи печалби и максимално задоволяване на непрекъснато нарастващите човешки потребности се явява главен стимул за развитие на земеделието и животновъдството към едромасхабно производство на земеделски монокултури и животински видове с важно промишлено значение. В екологичен смисъл създаването на монокултури означава намаляване на естественото разнообразие на екосистемите. Антропогенните монокултурни системи са по-неустойчиви от естествените екосистеми, което ги прави уязвими от плевели и различни вредители. Това налага необходимостта от използване на средства за тяхното унищо-

Човекът срещу природата

Отбор на Биологическия факултет спечели престижна надпревара

В националния кръг на Общоевропейското студентско състезание за стимулиране на предприемачеството „BIO-BASED INNOVATION STUDENT CHALLENGE EUROPE“ за (BISC-E) 2025 г. отборът на Биологическия факултет на Пловдивския университет зае първото място. Авторитетно жури оцени най-високо проекта за използването на растителни организми като биофабрики за производство на рекомбинантни протеини.

В основата на иновативния проект на младите биолози от ПУ е вид тютюн. Белтъци могат да се произвеждат от много организми, но предимството в случая е, че при кратък период и нескъпо отглеждане добиването на протеин именно от никотиновото растение е най-рентабилно от икономическа гледна точка, обясни Александър Ангелов от отбора победител. Студентите предстои да участват в онлайн обучение заедно с отборите на останалите европейски държави и след още едно оценяване проектът на младите биолози от ПУ има шанс да се състезава през есента в Брюксел с представители на 18 страни от Евросъюза.

Тимът на Биологическия факултет с ръководител гл. ас. д-р Гергана Захманова участва в националната фаза от престижното състезание съвместно с Центъра по растителна системна биология и биотехнология. Представиха се също отбори от Аграрния университет и Университета по хранителни технологии в Пловдив, както и от Тракийския университет – Стара Загора.

Отборът на Биологическия факултет

Студенти юристи се представиха достойно на национално състезание

На 26 и 27 април 2025 г. в Съдебната палата в София се проведе устните кръгове на Националното състезание по гражданско и търговско право „Кристиан Таков“. В предварителния кръг на 18-ото издание на състезанието, проведен по-рано през април, се включиха 22 отбора от седем юридически факултета в страната. Този етап успешно преминаха осем отбора – представители на Софийския университет, Пловдивския университет, Университета за национално и световно стопанство и Нов български университет.

За участие в устните кръгове се класира отборът на Пловдивския университет, който бе в състав: Николай Павлов (V курс), Дияна Парпарова (V курс), Гергана Узунова (III курс) и Кристина Пейкова (III курс).

Отборът на ПУ се представи изключително достойно, като му беше присъдена победа в качеството на ищец, а като ответник загуби само с 1 точка разлика от другия отбор и с особено мнение от един от съдиите.

Гергана Узунова, която е едва в трети курс, получи специална награда за представянето си (наградата за **изгряваща звезда** от името на адвокатско дружество „Коцев и Косев“), тъй като впечатли съдиите и на двата двубоя с познанията си.

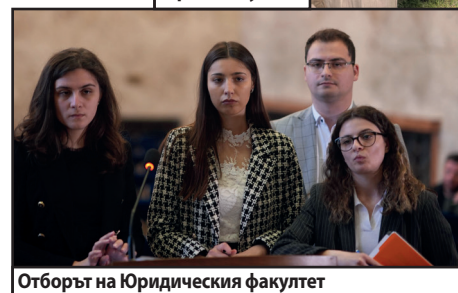
Специални поздравите от ръководството на Юридическия факултет на Пловдивския университет към участниците в състезанието и преподавателите – треньори на отбора!

Ас. д-р Николай ПАВЛЕВЧЕВ

Катедра по гражданскоправни науки

Гергана Узунова

Отборът на Юридическия факултет

➔ От стр. 6

Човекът срещу природата

жаване, известни с общото название пестициди.

Икономическият ефект от използването на пестицидите в земеделието не поражда съмнения. Масовото използване обаче на огромни количества пестициди с голямо разнообразие предизвиква замърсяване на природната среда в такива мащаби, че често довежда до нарушаване на екологичното равновесие в цели екосистеми. Вредното им въздействие е свързано преди всичко с това, че голяма част от тях са устойчиви вещества, участват в биогенния кръговрат, образуват метаболити (продукти, получени при обмяната на веществата), които често са по-отровни от изходните им форми. Често предизвикват отрицателни изменения в компоненти на екосистемите, за които не са предназначени. Немалка част от тях предизвикват мутации и имат канцерогенно действие. Натрупването на пестицидите създава условие те да се предават по хранителната верига с нарастваща концентрация и да се разнасят по цялата биосфера. ДДТ (дихлордифенилтрихлоретан) например е открит дори в мастна тъкан на тюлени и пингвини в Антарктида. Отрицателният им ефект като антропогенен фактор се проявява вследствие на включването им в биогеохимичните цикли. Колкото и сложен да е пътят им в хранителните мрежи, в крайна сметка те попадат и в човешкия организъм и оказват влияние върху общото здравословно състояние и особено върху черния дроб и сърдечносъдовата система.

Важен антропогенен фактор е и интензивната интродукция на

растения и животни – пренасянето им в нови места на обитаване. Интродуцираните видове невинно се адаптират към новите райони и съответно не оцеляват. При намиране на подходящи условия обаче те могат да се размножават прекомерно и да нанасят значителни вреди на автохтонните организми.

Особено пагубно върху биотата се отразява замърсяването на околната среда. Нараства броят на изчезналите и застрашените от изчезване видове организми. Някога човекът можеше да взема от природата всичко, каквото и колкото си пожелае, днес това не е възможно. Човекът някога можеше да изхвърля всичко. Днес промишлеността произвежда отпадъци, които природата не може повече да поеме. Изложението дотук не изчерпва всички антропогенни причини за екологичните проблеми, кризи, бедствия и разрушения на околната среда. В достатъчна степен се вижда обаче непрекъснатото нарастващо значение на антропогенното въздействие върху природата. Ако човешкото общество не вземе своевременно необходимите мерки за отстраняването на тези проблеми и не прилага съответните подходи за екологосъобразното управление на своята дейност и околната среда, ще се стигне до неизбежен колапс, който на всяка цена трябва да избегнем.

И отново – какво е природата? Войната на човека срещу нея не е ли война на човека срещу самия себе си? Човекът е част от природата, а природата е жив организъм!

Млади учени от осем факултета се включиха във второто издание на интердисциплинарния научен форум „Докторантски дебюти“

Докт. Светла ДЖЕРМАНОВИЧ, катедра „Славистика“

На 30 май 2025 г. в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ за втора поредна година се проведе интердисциплинарният научен форум „Докторантски дебюти“, организиран от Университетския център за работа с млади учени, докторанти и постдокторанти Academia luventutis.

Събитието беше открито с приветствено слово от проф. д.ф.н. Любка Липчева-Пранджева, ръководител на центъра и дългогодишен вдъхновител на инициативи, насочени към подкрепа и развитие на младите изследователи в университета. Доц. д-р Борян Янев – заместник-ректор по международна дейност и връзки с обществеността и специален гост на събитието, поздрави участниците и научните им ръководители.

Форумът събра докторанти от осем факултета на Пловдивския университет – Филологическия, Биологическия, Химическия, Философско-историческия, Физико-технологичния факултет, Факултета по икономически и социални науки, Педагогическия и Юридическия факултет. Всеки от участниците представи доклад, свързан с тематиката на своя дисертационен труд, като демонстрира задълбоченост, оригиналност и личен изследователски подход. Отражена беше широка палитра от теми: езиковедски и литературни анализи, екологични и биохимични изследвания, философски, социологически, правни, педагогически и икономически казуси.

Работата на форума премина в четири последователни заседания, всяко от които бе модерирано от професионалисти, които създадоха благоприятна среда за научен диалог, конструктивни препоръки и обмен на идеи.

Първото заседание, представящо докладите на докт. Виктория Гецова и докт. Георги Калев от Биологическия факултет, докт. Сезан Ахмед от Химическия факултет, докт. Цветелина Генчева от Физико-технологичния факултет, бе модерирано от доц. д-р Станимир Манолов от Химическия факултет. Участниците представиха изследвания в областта на биохимията, екологията, астрофизиката и технологичните иновации, като акцентираха върху връзката между фундаменталните научни изследвания и практическото им приложение.

Второто заседание бе посветено на доклади на докторанти от Философско-историческия факултет и премина под ръководството на гл. ас. д-р Ева Ковачева. Тук се обсъждаха теми, свързани със съвременните философски парадигми и историческата памет, като авторите представиха задълбочени интерпретации и методологически подходи в своите дисциплини. Участници в това заседание бяха докт. Августин Денков, докт. Величко Тезгяхов и докт. Мария Георгиева, която представи своя доклад онлайн.

Третото заседание включи докторанти от Факултета по икономически и социални науки, Педагогическия и Юридическия факултет. Модератор беше гл. ас. д-р Димитър Панчев от Факултета по икономически и социални науки, който успешно насочи дискусиите в посока към икономическите модели, образователните практики и правните проблематики, разглеждани от различни перспективи. Своите доклади тук представиха докт. Людмил Спасов и докт. Звездомира Тодорова от Факултета по икономически и социални науки,

Заместник-ректорът доц. Борян Янев приветства младите учени

докт. Лина Христосова от Педагогическия и докт. Мария Вуцова от Юридическия факултет.

Четвъртото заседание, в което се включиха докт. Борис Бисеров и докт. Павел Запрянов от Филологическия факултет, бе ръководено от доц. д-р Соня Александрова. Представените изследвания обхващаха разнообразие от теми в областта на литературознанието и културната история, като впечатлиха с аналитичност, интертекстуални връзки и иновативни гледни точки.

Докладите на участниците предстои да бъдат публикувани в сборника „Докторантски дебюти“, който ще съхрани и популяризира резултатите от форума и ще даде възможност за по-широкото разпространение на научните изследвания на младите докторанти от Пловдивския университет.

Изключителна благодарност беше изразена към Йоанна Гудалова – координатор в Academia luventutis, за цялостното организиране и реализация на събитието. Нейният професионализъм, последователност и отдаденост бяха в основата на безпроблем-

ното протичане на форума и създаването на атмосфера, в която участниците се чувстваха уверени и подкрепени.

„Докторантски дебюти“ не само предлага възможност на младите изследователи да направят своя академичен дебют, но и създава условия за сътрудничество между различни научни области, насърчава критичното мислене, отворените дискусии и междофакултетния обмен – ценности, които са в основата на съвременната академична култура.

Събитието завърши с обобщаваща дискусия и споделени впечатления от участници, модератори и гости.

Форумът затвърди своята роля като устойчива платформа за научен растеж и важна част от академичния живот на Пловдивския университет, защото дългосрочната цел на Academia luventutis е създаването на силно и конкурентоспособно поколение учени в ПУ „Паисий Хилендарски“, което наред със строго специализираната си научна подготовка да развие ключови за съвременното изследователски способности, като интердисциплинарно мислене и иновативност, да придобие опитност в проектната дейност и да осмисля професионалното си бъдеще като пълноценна вграденост в европейската и световната академична общност.

Обща снимка на участниците във форума

Мащабен обучителен семинар за повишаване на компетентностите на преподавателите в различни насоки

Интерактивните методи на преподаване във висшето училище, емоционалната интелигентност в академичната среда, публичната комуникация и презентационните умения – това бяха темите на обучителен семинар, който се проведе в Новата сграда на Пловдивския университет. Форумът бе предназначен предимно за асистенти и главни асистенти, но привлече и по-широка публика. Обучението е доказателство за непрестанните усилия на университетското ръководство да повишава компетентността и да подобрява уменията особено на младите преподаватели,

Проф. Владимир Ангелова и доц. Николинка Атанасова

като не спира да инвестира в тях, коментира проф. Владимира Ангелова, заместник-ректор на ПУ и декан на Педагогическия факултет.

Първият модул с лектор доц. Николинка Атанасова бе насочен към обогатяване на опита на академичните преподаватели относно компетентностния подход и по-конкретно прилагането на свързаните с него интерактивни диалогови методи на обучение при работа със студенти от

различни професионални направления и специалности. Стремелът е да се отговори на съвременните образователни парадигми и потребността от доминиращо диалогово и все по-практически ориентирано обучение във висшето училище.

В частта, посветена на емоционалната интелигентност, доц. Манол Манолов акцентира върху необходимостта от изграждане и поддържане на устойчиви взаимоотношения на основата на взаимно разбиране, формирани върху осъзнати реакции на социалните и емоционални сигнали в динамичния академичен контекст. Това предполага дори надхвърляне на чисто техническите умения за вербална и невербална комуникация.

Проф. Юрий Янакиев акцентира върху повишаването на взаимното доверие между преподавателите и студентите и запознаването на публиката на семинара с влиянието, което може да бъде

Семинарът премина при голям интерес

упражнено по двата паралелни канала при циркуляция на информацията – вербален и невербален. Как да се подготвя за публична комуникация? Как да структурирам материала? Как да картографирам мислите си? Как да използвам допълнителни ресурси? Как да предразположа участниците към

Проф. Юрий Янакиев

рефлексия? Как езикът на тялото издава нагласи? Как да търся обратна връзка от аудиторията? Кои са критериите за оценка на презентацията? Това бяха само част от въпросите, дискутирани в последния модул на обучението, който засегна публичната комуникация и презентационните умения.

Доц. Манол Манолов

Приключи обучението на стажантите по програмата „Фулбрайт“

Доц. д-р Ангел ШОПОВ

На 27 юни 2025 г. в Пловдивския районен съд се проведе среща със студентите от Юридическия факултет във връзка със стажовете по програмата „Фулбрайт“.

На срещата бяха раздадени сертификати на 16 студенти, както и последното издание на Научните трудове на ЮФ. Всички те са участвали ефективно в инициативата, която се провежда в повечето пловдивски съдилища от месец март 2024 г. насам за втора учебна година. Осем от студентите са стажанти по наказателни дела, другите – по граждански, търговски и административни дела. Някои от тях споделиха впечатления от опита си, придобит по време на стажа.

Междунституционалната комисия от съдии и преподаватели в ЮФ номинира отличили се с участието си студенти за голямата награда – престой и стаж в съд в САЩ, както и за поощрителната награда – стаж във Върховния касационен съд.

С това събитие беше закрыта стажантската учебна 2024/2025 година. Членовете на комисията отправиха най-добри пожелания към студентите и им пожелаха приятна ваканция. И през следващата учебна година студентите от 4. и 5. курс на ЮФ ще

Момент от връчването на сертификатите

могат да участват. Документи ще се подават през месец септември 2025 г. Предстоящата стажантска учебна година ще започне месец по-късно и ще продължи до юни 2026 г.

„Тракийски триптих“ за трима писатели,

Светлозар ИГОВ

През втората половина на 60-те години, вече завършил университета и навлязъл в литературния живот като критик, макар и да познавах вече лично мнозина писатели от по-старите поколения, все още не можех да се освободя от детското чувство, че авторите, чиито книги си чел и четеш, обитават някакво неземно, отдалечено от съвременната действителност пространство отвъд историята.

И когато узнах, че авторът на две от най-прекрасните и странни творби на българската поезия – „Анна“ и „Гибел“ – Иван Хаджихристов, е жив и живее в родния си град Стара Загора, с присъщ на младостта авантюристичен дух в един прекрасен летен ден на 1967 година отпътувах на автостоп за града на поетите и липите.

Камионът, с който пътувах, ме стовари в горещия следобед в самия център, под сенките на прочутите липи. Първият, когото запитах къде живее поетът Иван Хаджихристов, не можа да ми даде отговор и ме изгледа малко странно, затова добре подбрах втория минавач, който ми отговори: „Аааа, поетите ли, те по това време са в градината на „Верея“.

Не ми беше трудно да открия колоритната група старци, но се оказа, че Иван Хаджихристов го няма, бил в София на гости при дъщеря си. (Тук не е мястото да разказвам за по-късното си познанство и приятелство с автора на „Анна“) Но сред пладнуващата в градината на „Верея“ група беше приятелят на Хаджихристов, поетът Иван Мирчев. За мой срам, в онези години се интересувах повече от модерната световна поезия, отколкото от българската, и за мен Иван Мирчев беше само смътно запомнено име, което не свързвах с никакви творби. През следващата седмица обаче старият поет ми подари почти всичките си стихосбирки, разхождаше ме из Аязмото и ме запозна с екзотичната растителност на парковия микроклимат. Така набързо станах специалист и по късния символизъм и още докато бях в Стара Загора, в местния вестник се появи моя статия за поезията на Иван Мирчев със заглавие – цитат от Пиер Жан Жув. Статията ми започваше с изречение, което със своя сладникав импресионизъм предизвика справедливия гняв на структуралистичното направление, към което бях причисляван:

Най-напред ще кажа нещо за Христо Карастоянов – не защото е най-старият от тях, а защото сам е избрал да се нарича Дядото. И защото пръв от тях дебютира с книга още в далечната 1981 година. Един успешен разказен дебют, който в онези години мина и под знака на една желаеща да се роди нова ямболска школа. Казвам „нова“, защото, когато започна по-интензивният интерес към българския авангардизъм, историците на литературата и изкуството начело с Кирил Кръстев припомниха старата школа на ямболския авангардизъм.

На следващата година след разказния си дебют Христо Карастоянов издаде и критически очерк за една от най-екзотичните личности в българската литература – Матвей Вълев. От тогава насетне бележителът и изследователят у Карастоянов вървят не просто успоредно, а преплитат се, бих казал дори – турбулентно. Плод на това преплитане-експлозивно завихряне са не само книги като „Записки по исторически наивизъм“, където размисълът върху документални факти се опложда от мощно историческо въображение, но и чисто фикционална проза като романа „Съпротива.net“, където обобщаващата едра метафора става нещо

Светлозар Игов

Текстът „Тракийски триптих“ на проф. д.ф.н. Светлозар Игов (публикува се за първи път) е посветен на Христо Карастоянов, Владимир Янев и Георги Янев – и четиримата са дълбоко свързани с Пловдивския университет. Писан е по случай 60-годишнината им, която беше чествана под формата на обща 180-годишнина по време на XI конгрес на Литературна лига „Стига“, проведен на 3.09.2010 година в Първо частно поетично лозе, село Дъбрава. Тогава самият Светлозар Игов не можа да присъства лично поради участие в международна научна конференция в Белград, но въпреки петнадесетте години отстояние и факта, че през този период тримата автори издадоха няколко от най-добрите си книги, текстът не е загубил нищо от своята стойност, а звучи изключително актуално и днес.

На 9.09.2023 година на последния конгрес на Лигата Христо Карастоянов споделя с Георги Янев и Владимир Янев, че му се обадил Светлозар Игов и казал, че работи върху допълнения на „Тракийски триптих“. Искал да представи всеки поотделно по случай неговата 75-годишнина – съответно в Пловдив, Ямбол и Стара Загора, и заедно при общото честване на юбиларите. През 2014 г. Светлозар Игов дава уникалната си литературна награда „Дъбът на Пенчо“ на Георги Янев за книгата му „Съгласия“ (с второто, допълнено издание на „Баща и син“) и на Христо Карастоянов за невероятния му роман „Една и съща нощ“. За жалост, Бате Светльо, както го наричахме в нашия приятелски кръг, почина на 28.09.2023 г. През 2025 г. щеше да навърши 80 години.

Преди броени дни празнувахме 75-годишния юбилей на Георги Янев. За съжаление, замислянето от дълго време честване на общата 225-годишнина не можа да се случи, защото Христо Карастоянов и Владимир Янев поеха една година по-рано по небесния си път.

Този град е разцъфнал като едно екзотично цвете върху смуглата гръд на Тракия!...

През следващите три десетилетия съм посещавал многократно този град и след доайените Хаджихристов и Мирчев се сприятелявах и с по-младите им колеги. И ето че 43 години след онази моя статия за стария поет аз съм отново в този град, разцъфнал като екзотично цвете върху смуглата гръд на Тракия, но сред една друга артистична компания и вече не като неканен гост.

Ако погледнем картата, ще видим, че Стара Загора се намира точно по средата между два други тракийски града – Ямбол и Пловдив. Може би затова трима приятели от тези три града са решили да проведат своята среща именно тук, в свързващия ги център – Христо Карастоянов от Ямбол, Владимир Янев от Пловдив и домакина Георги Янев. През тази година това приятелско литературно трио отбелязва една обща 180-годишнина.

ХРИСТО КАРАСТОЯНОВ

повече от място на действие – исторически символ.

Казах нещо за ямболска школа, от която днес оцеля комай само тандемът Карастоянов – Котев, но искам да припомня нещо друго – не като школа, а като писателска индивидуалност навремето първомайсторът на големия поврат в българската литература от 60-те години Йордан Радичков поздрави дебюта на младия си колега, чието ярко и буйно дарование усети като безпогрешен сеизмограф.

По-късно Радичков нарича своя млад колега и „неформален писател“, за да открие неговото своеобразие, а още в началото, като подчертава верността му към мечтата, пожелава на сюжетите му да се разстилат „спокойно и нашироко“. Не бих казал, че „спокойната мечтателност“ е характерното за „разстилането“, иначе наистина „широко“, на писателя Карастоянов, но това може би е същото нежно импулсно ядро, което е характерно за младия Радичков до „Свирепо настроение“.

Вдъхновението на разгърналия своята рядко инвентивна разказваческа дарба Карастоянов по-скоро би могло да се нарече „свирепо настроение“. Прозата на Карастоянов е

Чиято 225-годишнина отбелязваме сега

проза на свирепите настроения – едновременно отражение и израз на гримасите на българската история. Всяка история би могло да бъде видяна и като трагедия, и като комедия, Карастоянов вижда българската история – от трилогията „Кукувича прежда“ до „Съпротива.net“ – като гротескова трагикомедия. При това неизтощимо находчивият Карастоянов във всяка нова творба намира напълно нов повествователен модел за своите художествени визии. Неслучайно пропуснах последния му роман, просто не съм го чел, пропуснал съм и някои други негови творби, а някои четох със закъснение. И вината за това не е само моя, а и на прекалено бързата и щедра продуктивност на писателя.

Но ако един критик не може да прочете „всичко“, цялата критика би трябвало да го прочете. Прегледах писаното от критиката за творчеството на Карастоянов. Просто не е достатъчно. (Най-добре е казаното от самия писател за себе си в чудесната анкета на Георги Ингилизов.) Както въобще не е достатъчно написаното от българската критика и за цялата съвременна българска литература, и за традицията. Което е

голямата беда на българската литература, която произтича и е свързана и с перманентната криза на българското общество. И единствено възможно като че е личното усилие на всеки като съпротива срещу лошото статукво. Ето например – и Владимир Янев, и Георги Янев са авторите, които биха могли да напишат онази критика, която творчеството на Христо Карастоянов заслужава. Знам впрочем, че и двамата познават и ценят творчеството на ред други съвременни творци на словото, чието дело заслужава адекватна критическа интерпретация. Например прозата на Иван Митев, от когото и аз очаквам много.

Едно от най-ценните качества на твореца Христо Карастоянов е това, че той не се съобразява много със социалните и литературните конвенции. Макар че и аз понякога съм бил склонен да възразя на някои лекомислени според мен негови изказвания, политическата коректност, която той нерядко нарушава, е толкова симултанска и фалшива, че нарушаването ѝ е по-малък грях от спазването ѝ.

Наистина „неформален писател“! Бъди все така „свирепо“ настроен, дядо Христо!

В началото на 80-те години, когато журналистът Карастоянов стана писател, учителят Владимир Янев стана университетски преподавател и неуморен интерпретатор на българската литература – класическата, както и съвременната.

Най-много харесвам у Владо Янев именно това – макар че университетската катедра му предоставяше възможност да се оттегли в по-тихите води на класиката, на литературната история, той не остави критиката, оценката на съвременния литературен процес. Не мисля, разбира се, че водите на класиката са тихи, те са привидно тихи и понякога именно под христоматийния гланц на признатата „класика“ се крият най-трудните за решаване интерпретаторски въпроси. Достатъчно е само да кажа, че най-острите конфликти на интерпретации се разиграха през последните две десетилетия не върху никакви чак толкова „забравени“ или „забрани“ имена, а върху терена на отдавна признати класици творци – от Ботев и Вазов през Пенчо Славейков и Яворов, Йовков и Вапцаров до Димов и Станев, за да видим, че проблемите се свеждат не толкова до „промяна на списъка“ на имената от „канона“, а до нов прочит на творбите им, където Владо Янев като историк на литературата също има своите значими приноси.

И все пак аз не вярвам много във величието на литературоведи, които ни дават само нови прочити на познати творци, но изпитват боязън пред новите литературни явления. Истинската дарба на литературоведа се проявява, когато е способен да изгради за пръв път смисловата структура на едно новопоявило се литературно творчество и в способността му да степенува оценъчно различните нови литературни явления. Затова мисля, че истинското литературоведско „кръщение“ на Владимир Янев беше в работата му като критик на текущата литература, където той прояви упоритостта да следи интерпретаторски творчеството на един нов кръг от пловдивски творци, а в по-ново време – и от по-широкия южнобългарски ареал.

Не само защото смятам, че децентрализацията на литературния живот е един от белезите на зрелостта на литературата, а и на обществото, а и защото не само регистрирането на литературните явления, но и създаването на среда за тяхната поява и развитие е част от функциите на литературната критика, аз особено ценя последователността на Владо Янев да разширява географията на българската литература чрез внимание към не толкова централните ѝ места – и не смятам, че това е интерес към периферията, защото то е израз именно на преодоляването на опозицията „център“ : „периферия“, много ефикасна при Владо Янев, защото той държи особено и на друга една опозиция – „високо“ : „ниско“, и никога не е робувал на принизени масови вкусове.

Като критик Владо Янев, разбира се, не следи само авторите от един регион, той е писал ценни критически работи за ред други

ВЛАДИМИР ЯНЕВ

съвременни автори, поети, белетристи, критици. Именно единството на оценъчния критерий придава приносен характер на литературоведското дело на Владимир Янев като литературен историк и критик.

Но преди да кажа нещо повече за най-значимото му дело в тази област, ще отбележа две други насоки на литературната му дейност. И по възторга, и по проникателността, с които писа за моите книги с фрагменти, се досетих, че го интересуват не само те, но и самият жанр. И наистина Владо намери себе си – и като критик, и като белетрист – във фрагмента, където написа няколко увлекателни книги, които могат да се четат и като духовни автобиографии, и като интерпретации на прочетеното, и като летопис на едно време, и като житейска мъдрост. Освен в синтезиращия белетристичен и критичен жанр на фрагмента в проза Владо се изявява и като поет, поезията дори е първородният му грях. И като всеки първи грях – може би и най-сладък.

Не мисля, че пловдивският литературен летопис е най-значимата книга на Владимир Янев, неговите

интерпретаторски приноси са в литературно-историческите и в критическите му текстове. Но тази книга в известен смисъл има най-важно културно-историческо значение. Тя обаче не е просто добросъвестен летопис на пловдивския духовен и литературен живот, плод на дълготърпеливо трудолюбие в архиви и библиотеки. Нито е само полезен информативен справочник, макар че именно такава ще е основната ѝ практическа употреба. Внимателният професионален читател ще забележи, че тази на пръв поглед информативна книга крие зад текста си един не просто ерудиран събирач на информация, а и един проникателен познавач на българската литература и култура, който е и задълбочен литературен историк и критик. Не само изборът и подредбата на имената, но и текстовите обеми, чрез които са представени отделните автори, дават и една добре премислена ценностна йерархия. А кратките характеристики на представените личности не са просто цитати на вече готови и приети мнения, а лаконични синтетични портрети, дело на самия автор критик. Дори цитатите на чужди оценки представят изключително прецизен подбор – те вписват в летописа и цитирания, но и представят „чуждата“ оценка и интерпретация като оценка на самия автор за нейната критическа релевантност. Такава книга не може да бъде написана нито от добросъвестен библиотекар и архивар, нито от начинаещ литературовед, тя е плод на богат и дълъг личен интерпретаторски опит, вписан и в самата книга чрез най-трудния критически стил – лаконично-ясния.

Изкуството на критиката като изкуство да разбираш, е и изкуството на толерантността. В нашия свят на нежелание да разбираш другия, това изкуство има особено ценен и морален, и социален смисъл. Знам, че Владо Янев е не само добър човек, но и че на рамото му е качнал добър ангел. Затова много ми се ще някога да го хване и него бяс. Може би защото не съм го виждал такъв.

➔ От стр. 11

„Тракийски триптих“ за трима писатели...

ГЕОРГИ ЯНЕВ

Ако Христо Карастоянов и Владимир Янев през последните десетилетия ни смайват със своята продуктивност, Георги Янев е скъперник в своите печатни изяви.

Може би защото се закотви в музея „Гео Милев“ и потъна в архивите, които изискват дълъг, бавен и упорит труд. А Георги Янев е способен на такъв труд, той умее да преработи тонове руда, за да извлече късчета скъпоценен диамант. И не само успя да направи забележителни документални открития, но и да ги интерпретира по един начин, който дава съвсем нов поглед върху изглеждащи като че познати литературни явления. Там, където други виждат незначителни „факти“ или въобще не виждат нищо, Георги Янев открива неподозиран смисъл, който създава съвсем нова смислова структура дори на изглеждащи познати литературни явления.

Книгата му за бащата и сина Гео Милев например не само осветли подминаваното чрез общи сведения клиширано отношение „баща – син“, но и осветява по нов начин кървавата яма на българската история чрез трагичния феномен родителите да надживяват децата си, който значи нещо много повече от нещастна семейна история, дава формулата на неразрешимите тъмни възли на българското историческо битие.

Въпреки че на пръв поглед потъна в историята, Георги Янев съвсем не напусна парливото поле на съвременния литературен живот. И тук имам предвид не само това, че проблемите, които осветли в литературното и историческото минало, имат актуален – и литературен, и социален, и политически – смисъл. И не само това, че превърна един музей в едно от най-дейните средища на съвременния литературен живот – не само като място на среща на литератори, но и като място на генериране на нови литературни енергии и тенденции. Самият факт, че във време на остри политически конфронтации по принципа „разделяй и владей“ Гео Милев не се превърна в едностранчиво партийно знаме на автентични или мними политики, а в най-проблемното поле на литературната традиция и ключ към доскорошния спъникамък на българското литературознание – модернизма и авангардизма, говори много за не особено видимото, но особено ефикасно присъствие на литературоведа Георги Янев в това проблемно пространство.

Но аз искам да обърна внимание на друго – на участието на Георги Янев в списването на „Участие“, всъщност едно „негово“ – уви! – кратко-трайно издание.

Най-ефикасното място за изява на критиката като оценител и тълкувател на съвременния литературен процес е литературната периодика. Почти всички големи критици – и в световната, и в българската литература – са имали ако не свои издания, то поне издания, в които спокойно и задълго са могли да се изявяват. Българската литература потвърждава това – д-р Кръстев и „Мисъл“, Владимир Василев и „Златорог“, Георги Цанев и „Изкуство и критика“ са имена на критици и издания, неразривно свързани. Васил Пундев и Иван Мешеков са имали за известно време места за гастролиране. Но трагизмът на българската критика най-ясно се вижда при случая с Иван Мешеков, когато остава без издание, в което да пише. Той намира разрешение в писането на монографични студии за класици, които също трудно биват печатани. Студиите му – при всичката си противоречивост или именно поради нея – са блестящи интерпретации на класиците, но критика Мешеков още през 30-те години го няма. А какво значи той като критик, е достатъчно да прочетем дори само писаното от него за новопоявили се книги на Багряна и Йовков през 20-те години.

В годините на тоталитарния режим критиците не можеха да имат свои издания, но издания все пак имаше и критиката намираще своето решение, гастролирайки в тях – ту на едно, ту на друго място, търсейки пролуки за по-свободна изява.

В годините на „демократията“ (употребявам думата в кавички, защото каква демокрация би могла да се създаде от старите конспиративни кръгове дори и когато се крият зад нови лица или маски) се появиха доста много нови издания. Но се появиха и твърде скоро... изчезнаха. Кой останаха, какви са и защо?

Нито пазарната икономика (каквато всъщност няма), нито появата на интернет и електронизацията на медиите (които могат да бъдат

нови канали за разпространение на литературата), нито лошият масов вкус (вкусът не е природно явление, той се култивира и насочва) са истинските и големи причини за лошото функциониране на литературата.

Защото не липсват и пишещи, и издаващи книги. Дори прекалено. Наричам го с думите на един поет – „пропалата тълпа“. Не че това само по себе си е лошо. По-добре е да излязат десет посредствени книги, отколкото един истински поет да чака десетилетия своя ред в библиотека „Смяна“ на изд. „Народна младеж“. Но тук е мястото на критиката – да отдели значимото от незначимото. А критиката я няма. Не защото я няма, а защото няма видими места, където да изрази оценката си за новите книги. Или ако ги има, и те са невидими или недостатъчно видими.

Защото беше направено всичко възможно – и то точно по времето, когато принципът на партийността беше отречен – в България да се създадат няколко „партийни“ литератури, които не само не се признават взаимно, но не се и познават. (При това съдбата

на един млад дебютиращ автор днес зависи дори не от личните му партийни – или безпартийни – пристрастия, а от житейската случайност в силовата зона на чия „партийна“ доминация ще попадне в зависимост от своето месторождение, място на учение, роднинска, приятелска и литературна среда.) Принципът „разделяй и владей“ си остава движещият механизъм и в българския литературен живот.

Макар че говоря по повод на Георги Янев за трудното поприще на критиката днес, не искам да смятам казаното за някакъв поплак за българската литература. Жалбите, мрънканията, оплакванията, ламентациите не са моят жанр. Може би на българската литература дори ѝ бе необходимо едно сътресение, за да разбере, че тя няма нужда от грижи. Трябва да се научи сама да се грижи за себе си. Казано е, че за талантливите и насрещните ветрове са попътни. Литературата се храни предимно с това, което ѝ пречи да съществува. А то е същото, което пречи на българите да бъдат общество, а не стадо.

Но цветята на изкуството цъфтят и на бунищата на историята. Искам да кажа, че провалът на едно общество е и шанс за изкуството.

С което не искам да превръщам днешния празник в пир по време на чума.

Самият факт, че трима писатели са слели и превърнали своите лични празници в един общ празник на духа заедно с други свои приятели, вече говори много.

В авантюрата на думите всеки е сам, както и в авантюрата на живота. Но литературата е преди всичко общение. Защото е послание. Но и защото е приемане на посланието на другите. Тя е невъзможна без приемственост и солидарност. Литературата е тайно братство, незрим сбор на съобщници на духа.

Неслучайно наблягам на литературата като общение. Живеем във време, когато мрачната оргия на дехуманизацията и дезинтеграцията на хората е достигнала небивали размери. Единствената форма на човешко единение днес изглежда едва ли не престъпно сдружение на „жадна за облаги сволоч“, която се стреми да унищожи всякакви форми на човешка солидарност – дори най-светлите съюзи на приятелството и любовта. И литературата, като една от най-реалните форми на човешко сдружение, е в самия център на мишената, наречена човешко единение...

И ми се ще да кажа – приятели, запазете и съхранете своето литературно братство. Това общение е не само условието на литературата, то е и една от основите на самия живот. Без него животът се превръща в своето отрицание.

П.П. Подчертаният финал на този текст представя непроменен цитат от моето слово за Христо Фотев, четено през декември 1984 година в Бургаския драматичен театър и публикувано същата година в алманах „Море“. Днешната актуалност на казаните тогава думи означава, че недъгавостта на днешното е следствие от предишната недъгавост. В областта на литературата това означава, че днешната българска литературна общност не е извоювала своята автономност и продължава да бъде манипулирана според принципа „разделяй и владей“.

Пловдивският университет е основен партньор на Националния многоезичен театрален фестивал „Словото – сила и необятност“

За четвърта поредна година Пловдивският университет „Паисий Хилендарски“ е партньор на Националния многоезичен театрален фестивал „Словото – сила и необятност“, който традиционно се провежда през първата седмица на месец юни под патронажа на Министерството на образованието и науката на Република България, община Велинград и лично на кмета д-р Костадин Коев, както и с подкрепата на вестник „Аз-Буки“, Сдружение „Бъдеще за децата ни“, Народно читалище „Отец Паисий – 1893“, НАТФИЗ „Кръстьо Сарафов“.

Идеята за създаването и реализацията на фестивала е на Филип Филипов, учител в Иновативното средно училище „Св. св. Кирил и Методий“, гр. Велинград – организатор на форума. Филип Филипов е възпитаник на Филологическия факултет на Пловдивския университет – бакалавър в специалността *Български език и руски език*, магистър в специалността *Актуална българистика*. Понастоящем е и външен инспектор и ръководител на екип към Националния инспекторат по образованието. Филип Филипов е отличен с грамота „Неофит Рилски“ от министъра на образованието и науката на Република България на 24 май 2025 година.

Членовете на фестивалното жури

Тази година фестивалът надхвърли националните си рамки и се превърна в международно събитие благодарение на вдъхновяващото участие (в онлайн формат) на ученици от българското училище „Иван Вазов“ в Остин и Mir School в Сан Рамон, САЩ. Над 550 участници от 13 области и 49 населени места в България представиха театрални постановки и ораторско майсторство на шест езика: български, руски, английски, немски, френски и испански.

Данко Калапиш в качеството си на съветник на министъра на образованието и науката на Република България Красимир Вълчев връчи поздравителен адрес и плакет „Талера – велики български владетели – Първо българско царство“ на Филип Филипов – главен организатор и координатор на фестивала. А от свое име му благодари за „трите магични дни за мен и моите възпитаници от Студиото за детско-юношески театър „Ние от 107-о“.

Пловдивският университет подкрепя „Словото – сила и необятност“, този истински празник на духа, културата и младите таланти, от неговото основаване, като в тази подкрепа важна роля имат преподавателите от Филологическия факултет, които неизменно участват като членове на журито: доц. д-р Соня Райчева, доц. д-р Енчо Тилев, гл. ас. д-р Милена Стойкова, както и гл. ас. д-р Зоя Капон – преподавател в катедра „Естетическо възпитание“ на Педагогическия факултет. Тази година към журито се присъединиха преп. Владислава Иванова и докт. Светла Джерманович от Филологическия факултет.

За трета поредна година откриването на фестивала е *Tea-*

Филип Филипов – главният „виновник“ фестивалът да се превърне в значимо театрално събитие за изява на млади таланти

тралното слово на студенти филолози, подготвящи специален поздрав към участниците и гостите. Тази година форумът стартира на 6 юни – в деня на рождението на Александър Сергеевич Пушкин. Студентите от бакалавърските специалности *Руска филология* и *Български език и руски език* – Маргарита Латева, Стефания Стоянова, Верка Гюрганчева, Александра Симеонова и Есра Мехмед, подготвиха и представиха поетичния миниспектакъл по стихове на световноизвестния поет „Слово оживае“.

Ето какво сподели третокурсничката Маргарита Латева, сценограф на спектакъла: „За нас беше удоволствие да поставим началото на тази многоезична приказка! Заедно преминахме през ВЕЧНОТО, през онова, което НЕ остарява и НИКОГА не се забравя. Словата му ще преминат през времето, през бурите, през забраните и ще продължат да вдъхновяват, защото винаги ще има хора, които да мечтаят, или такива, които тихо страдат. Все пак поетите умират само телом...“

Или, както казахме вече: „Его читали, читат и бъдат читат!“

Участието на студентите се осъществява с подкрепата на Студентския съвет на Пловдивския университет, за което специално благодарим на неговия председател Димитър Стоянов.

Националният многоезичен театрален фестивал „Словото – сила и необятност“ е вдъхновяващ пример на добра практика за реална връзка между средното и висшето образование и за мотивиране на студентите да бъдат не само учители професионалисти в научната област, в която придобиват компетентности по време на обучението си във ВУЗ, но и да бъдат вдъхновители и за осъществяване на подобни извънаудиторни прояви и участия.

Опитът и наблюденията показват, че студентите – участници в извънаудиторни формати, бидейки учители/преподаватели след дипломирането си, професионално и творчески предизвикват както себе си, така и възпитаниците си да творят и да се изявяват в драматизации – класически и съвременни.

Безспорно думите на Румяна Петкова – директор на бургаското ОУ „Христо Ботев“ и член на журито, най-точно характеризират събитието: „Словото – сила и необятност“ не е просто фестивал. Това е движение, което свързва поколения, езици, народи и сърца!“.

Пловдивските студенти, които подготвиха специален миниспектакъл по текстове на Пушкин

Green graduation за четвърта година. „Еразъм“ студентите засадиха дърво в двора на Новата сграда

И тази година отдел „Международно сътрудничество“ съвместно с „Еразъм“ студентите от Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ и представители на университетския академичен и административен персонал засадиха дървче в двора на университетския кампус в Новата сграда. Сега изборът беше клен.

Събитието, наречено още „Green Graduation“, се проведе на 12 юни 2025 г. Доц. д-р Борян Янев – институционален „Еразъм“ координатор и заместник-ректор по международна дейност и връзки с обществеността, приветства студентите и им пожела успешно реализиране в сферите, които са избрали за своето професионално развитие. Радосвета Мишевска – заместник-началник на отдел „Международно сътрудничество“, разясни на чуждестранните студенти повече за това как засаждането на дърво в университетския двор се е превърнало в традиция и символично тяхно изпращане с оглед на приближаването на края на академичната година. Мария Видолова – експерт в отдела, за първи път също имаше възможността да присъства на „зеленото завършване“ на студентите, за решанатето на чиито административни проблеми е помагала в рамките на целия им престой. През предишните три години „Еразъм“ офисът на ПУ заедно с входящите студенти по „Еразъм“ мобилности засадиха върба, липа и бреза.

След всяко начало идва и край, но с приключването на мобилностите на „Еразъм“ студентите засаждането на дърво беше поредният своеобразен символ на новото начало и продължи инициативата един ден в двора на университета да има малка „Еразъм“ гора.

След събитието в неформална обстановка всички присъстващи представиха своите впечатления от тазгодишната академична година, в допълнение на което „Еразъм“ студентите споделиха скъпи спомени от престоя си в Пловдивския университет.

Участниците в инициативата

Студенти от ФИФ бяха част от екипа на българската делегация на ЕКСПО 2025 в Япония

Студенти от специалността „Културен туризъм“ участваха в студентската програма MIRAI (Mutual understanding, Intellectual Relations and Academic Exchange Initiative) на Министерството на външните работи на Япония. Те имаха възможност да се включат в работата на българския павилион на ЕКСПО Осака-Кансай 2025. Програмата MIRAI съществува от 2015 г. и е насочена към студенти от Европа, Централна Азия и Кавказкия регион – бакалаври и магистри на над 20-годишна възраст. С цел да опознаят Япония на място и да използват наученото в бъдещата си дейност, отличени млади хора получават възможността да обменят знания и опит с японски студенти и изследователи в групи с различна тематика.

„Работата в рамките на Експо 2025 ми даде възможност да представям България пред хора от цял свят, да участвам в международни срещи и да наблюдавам различни културни събития. Това беше много ценен опит, защото научих много неща за различните страни и култури“, споделя четвъртокурсничката Йоана Димитрова. „Покрай работата в павилиона и разглеждането на Япония през свободното ни време – един месец мина неусетно. Радвам се, че благодарение на специалността, която изучавам, имах възможността да съм част от екипа, представил България на ЕКСПО 2025, а същевременно с това да осъществя мечтата си да опозная Япония и японската култура“, допълва София Сотирова, също от специалността „Културен туризъм“ на Философско-историческия факултет на Пловдивския университет.

Българският павилион и логото на ЕКСПО 2025

ИНТЕРЕСНИ ФАКТИ ЗА ЕЗИЦИТЕ ПО СВЕТА

С помощта на думите, на езика можем да предадем много интересна информация за заобикалящия ни свят, но не по-малко интересни са фактите за самия език.

- На земята има около 7000 езика (и 40 хиляди диалекта), като се има предвид, че в света има 252 държави. Но това не е толкова изненадващо. От 7 хиляди езика повече от 800 принадлежат на жителите на Папуа Нова Гвинея.
- Интересен факт е, че почти 40% от близнаците използват различни форми на собствен език. Това явление е получило научно наименование – криптофазия.
- Има и понятие „планов език“. Това е международен изкуствен език, като най-разпространеният е създаден през 1887 г. от варшавския офталмолог Лазар Маркович Заменхоф, с псевдоним Есперанто („надежда“). Така се казва и езикът: есперанто.
- Популярната американска дума „бос“ идва от японското „коман-

дир на отделение“. Този термин е използван за първи път в средата на миналия век, когато Япония преживява американска окупация.

- Всички знаем, че столицата на Южна Корея е Сеул. Но това име, преведено от корейски, буквално означава „столица“.
- А знаете ли в кой език има само 12 букви? Това е езикът ротокас, говорен от жителите на остров Бугенвил в Тихия океан. Интересен факт е, че това е най-кратката азбука в света. Предава само 11 звука.
- Най-дългата азбука е в кхмерския език (Камбоджа). Състои се от цели 74 букви.
- И още един интересен факт за езиките. Аборигените в Република Суринам общуват, използвайки само 340 думи.

Участници от четири държави в лятната школа „Младите и околната среда – водата и бъдещето“

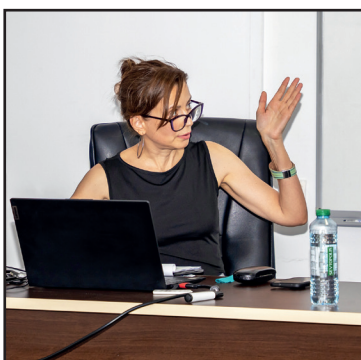
На 30.06.2025 г. Пловдивският университет „Паисий Хилендарски“ съвместно с Тракийския университет „Демокрит“ в Комотини (Гърция), Католическия университет на Хърватия в Загреб (Хърватия) и Университета „Лион 2 – Люмиер“ в Лион (Франция) официално постави начало на лятна школа на тема „Младите и околната среда – водата и бъдещето“ в рамките на проекта ДУЕкоС. Четирите институции се включиха в събитието както с лектори, така и със свои студенти.

Д-р Димитър Карамитев, началник на отдел „Международно сътрудничество“, откри лятното училище, организирано по инициатива на отдела, Философско-историческия факултет и Факултета по икономически и социални науки в сътрудничество с трите партньорски университети.

историческа перспектива. Лекцията на д-р Драганов бе последвана от презентация на докторантката Богдана Кривошиева от ФИФ, посветена на нимфеумите.

Тези две части подготвиха студентите за предстоящото пътуване до гр. Хисаря и свързаните с него задания, посветени на значението на минералната вода като ресурс, които могат да бъдат очертани с методите на антропологията и историята.

Третият ден от лятната школа бе посветен именно на теренната работа в Хисаря. Младите изследователи, напътствани от д-р Димитър Карамитев, гл. ас. д-р Божидар Драганов, докт. Богдана Кривошиева, доц. д-р Мириам Бърглес и доц. д-р Оливие Живр, посетиха много от минералните извори на древния град, като заданията бяха свързани основно с наблюдения на употребите на минералната вода

Програмата започна с два лекционни курса. Гл. ас. д-р Айгюн Ертюрк-Минчева от ФИСН разказа за значението на поведенческата икономика в по-големия контекст на идеята за зелена икономика и как те могат да бъдат обвързани с развитието на устойчиви екосистеми. След това предостави думата на колегите от катедра „Етнология“ на Тракийския университет „Демокрит“, които споделиха подходи за изследване на реките като пространства с природно и културно наследство. Те също представиха и авторски филм за р. Места (Нес-тос) в контекста на разглежданата проблематика.

Следобед студенти и докторанти от четирите страни, разделени в три отбора, се отправиха към първата си теренна задача, поставена от лекторите за първите два дни, целяща да развие у тях умения на млади изследователи.

Лятната школа продължи на 1 юли с лекцията на доц. д-р Оливие Живр от Университета „Лион 2 – Люмиер“, посветена на въпросите за сензорната антропология на водата и околната среда. Лекторът обясни основните принципи на сензорната антропология, методите, чрез които може да се развие едно такова проучване, както и някои красноречиви примери, съпоставени във френски и български контекст – използването на минералната вода в обществените бани в курорта Виши и във Велинград.

Втората половина на този ден пренесе младите изследователи в света на траките с лекцията на гл. ас. д-р Божидар Драганов от Философско-историческия факултет на тема „Вода и археология в Древна Тракия – пътища, семантика и културно наследство“, която допълни тематиката на лятната школа през изключително полезната

при различните извори, разговори с местни хора и с гости на града, посещение на древните римски терми и съвременни обществени бани (активни и затворени).

На 3 юли доц. д-р Мириам Мери Бърглес от Католическия университет на Хърватия предложи гледни точки от областта на социологията в своята лекция, свързана с наративите на младите хора за устойчивите начини на живот. Доц. Бърглес започна с примери за методи на изследване и оформление на научноизследователски въпроси, като също предложи конкретни илюстрации на резултатите от подобни социологически проучвания, които станаха обект на оживено обсъждане сред изследователската аудитория.

Втората част на предпоследния ден приключи с презентация на младите изследователи от Хърватия на тема „Водите в Хърватия“. Тя бе последвана от кръгла маса, по време на която студентите обсъдиха впечатленията си, проблемите и възникналите въпроси, възможните решения и подходи към проучвания, които да способстват за развитието на устойчиви екосистеми. Младите изследователи прекараха следобед в подготовка на презентации за свършената от тях работа, които да споделят през последния ден.

На 4 юни започна заключителната сесия на лятната школа, посветена на презентациите на трите отбора млади изследователи, последвани от полезната обратна връзка на лекторите и техните колеги от другите отбори. Лятната школа приключи с думи на благодарност от организаторите и участниците, а д-р Димитър Карамитев, началник на отдел „Международно сътрудничество“ им връчи сертификати за участието във форума.

Българско-хърватският речник на проф. Милан Носич – дело на дългогодишна научна отдаденост и културен мост между два сродни народа

Докт. Светла ДЖЕРМАНОВИЧ

На 23 май 2025 година в зала „Компас“ на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ се състоя официалното представяне на първия по рода си Българско-хърватски речник, дело на проф. д-р Милан Носич – утвърден хърватски езиковед, славист, бохемист, преводач и преподавател. Събитието привлече преподаватели, студенти, езиковеди и гости, ангажирани с хърватско-българските културни и научни отношения, и се превърна в истински празник на словото и двустранното приятелство.

Речникът беше представен от утвърдени имена в областта на науката и културата: г-н Рашко Иванов, председател на Националната общност на българите в Република Хърватия; г-н Божидар Петрач, главен редактор в издателство „Алфа“, и д-р Ана Васунг – хърватски българист и доцент в Загребския университет.

В словото си Рашко Иванов подчерта, че речникът на проф. Носич запълва важна празнина в лексикографската традиция между двете страни и компенсира липсата на пълноценен реч-

Речникът съдържа 30 800 лексикографски обработени български лексеми с подробни граматични описания, стилистични и фонетични бележки, примери за употреба, както и кратка граматика на българския език. Това го прави не само първия по рода си труд, но и ценно пособие за всеки, който изучава български или хърватски език, за преводачи, преподаватели, студенти и лингвисти. В двуезичния речник са включени и речници на географски названия, фразеологизми и съкращения, както и методически апарат, който съчетава научна прецизност с достъпност. Впечатляващ е не само с обема си, но и със своята добре обмислена и ясна структура.

Авторът обръща внимание и на сложността при превода на смисъла, особено когато става дума за преносни или културно обусловени значения. Акцентира върху нуждата от внимателен подбор на преводните еквиваленти и показва нюансите на междуетиковата интерференция с многобройни примери, вариращи от разговорната до научната лексика.

В процеса на работата си над речника проф. Носич е използвал голям брой езикови източници – едоезични, двуезични и многоезични справочници, граматики и речници, което придава на труда му висока научна стойност. Специално внимание заслу-

Представяне на речника в зала „Компас“

ник между два близки славянски езика въпреки дългогодишните културни и дипломатически отношения на България и Хърватия.

Особено впечатление направи изказването на Божидар Петрач, който проследи историческите взаимоотношения между българския и хърватския народ – от Средновековието до днес. Той припомни, че още през IX–X век двете страни са били обединени от християнската духовност и Кирило-Методиевата традиция, която полага основите на писмеността и книжовността в целия славянски свят. През вековете сътрудничеството се проявява в културен, езиков и литературен обмен, а в съвременната история – чрез многобройни инициативи, включително и на Националната общност на българите в Хърватия и Хърватско-българското дружество. Г-н Петрач изтъкна, че издателство „Алфа“ е било активно в подкрепата на тези усилия, участвайки в реализирането на редица културни и научни проекти, сред които е и настоящият речник.

Авторът на този труд, проф. д-р Милан Носич, е роден през 1949 г. в Крижевци, Хърватия. Следвал е хърватистика и бохемистика в Прага и Загреб. Автор е на множество лингвистични и методически изследвания, както и на няколко двуезични речника. За научната си дейност и за приноса си към развитието на българско-хърватските културни връзки е удостоен с редица отличия, сред които и орден „Св. св. Кирил и Методий“ – първа степен, от президента на Република България.

жава речникът на българско-хърватски фразеологизми, в който културните идиомы и езиковите картини са представени не само с точен превод, но и с техния културен и социален контекст.

Българско-хърватският речник на проф. Милан Носич е не само академичен труд с високо качество, но и символ на междукултурното разбирателство, на уважението към езика на другия и на постоянния диалог между България и Хърватия. Той ще остане като траен принос към съвременната лексикография и мост между две сродни, но самобитни езикови култури.

Вестник „Пловдивски университет“

ISSN 2815-4592 (print), ISSN 2815-4606 (web)

Главен редактор: Тильо Тилев, тел. 032/261 477

Електронна поща: tiliotilev@uni-plovdiv.bg; vestnik_pu@abv.bg

Коректор: Гергана Иванова. Предпечат: Валентина Ангелова

Печат: Пловдивско университетско издателство

Адрес на редакцията: Пловдив, ул. „Цар Асен“ № 24

Проф. Иън Хейууд изнесе цикъл лекции по английска литература, посветени на Оруел, Уърдсуърт и Кийтс

Докт. Кристина ЯСЕНОВА

На 24 април 2025 година в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ се състоя курс от три лекции върху английската литература на XIX – XX век. Гост лектор бе проф. Иън Хейууд от университета „Роухемптън“ в Лондон. Изследванията на проф. Хейууд са знакови за развитието на английската литература и се фокусират върху визуалната култура и политическата сатира. В периода 2015 – 2019 г. той оглавява Асоциацията за проучвания върху Романтизма. Има редица книги, сред които *Romanticism and Caricature* (Cambridge University Press, 2013), *Queen Caroline and the Power of Caricature in Georgian England* (Palgrave, 2023), *The Rise of Victorian Caricature* (Palgrave, 2020) и др.

Темите, които бяха част от краткия курс, включват: *The Road to Hell: George Orwell and the 'English Journey' in the 1930s*, *Keats and LSD*, *Wordsworth and the Industrial Revolution*. В лекцията за Джордж Оруел проф. Хейууд представи любопитен анализ на произведения като *Down and Out in Paris and London* (1933) и *The Road to Wigan Pier* (1936) през примери от фотожурналистиката на Х. В. Мортън. Предложената интерпретация бе насочена към яркия контраст между пасторалния и лиричен юг и потъналият в индустриална мъгла и изнемогващи представители на работническата класа север. Той предложи на слушателите си невралгични участъци за дискусия, като например – има ли място фотографският поглед в бедняшките квартали, може ли да открие там перспектива за естетика и може ли поетическият език да постигне съзвучен съюз с окаляното, оскъдното и прозаичното катабазисно потапяне в маргиналните райони (slums) – тези своеобразни лакмуси за провала на обществото и социалната политика.

Лекцията на проф. Хейууд за Уилям Уърдсуърт и индустриалната революция показва как присъства индустриалното в поезията на Уърдсуърт и как бива тълкувано от литературното направление на екокритицизма. Визуалният прочит на лектора очерта едно поминьорско, шумно и работническо „лице“ на Романтизма. Неговата теза се състоеше в това, че ако наистина искаме да разберем дали

Романтизмът се опитва да „заглуши“, „отсече“ или „забули“ индустриалните пипала, разстилащи се по природната шир, то първо трябва да „върнем въглерода“ във въздуха на Романтизма и да се „вслушаме“ в този период отново, но през гласовете, издигащи се от черните мини и през индустриалните шумове, кънтящи около приспаните му (на Романтизма) езерни води.

LSD-то на Кийтс, разбира се, не е това, за което читателят би си помислил при първия прочит на заглавието. LSD е абревиатурата на Pounds (l) (librae), shillings (solidi) и d Pence (denarii), т.е. различните видове монети, представляващи валутата на Романтизма. Монетата на паунда се изсичала от злато, на шилинга – от сребро, а на пенито – от мед. Хейууд прави един „металургически“ прочит на поемата, с която Кийтс изгръва на поетическия хоризонт, а именно – *On*

First Looking into Chapman's Homer (1816). Според него препратките към злато и завоеватели в Кийтсовото произведение подсказват желанието на поета да „изсече“ монетата на своята поезия от злато, т.е. да се нареди сред великите, но не през оригинала, а през копието, пишейки стихове, възхваляващи преводен текст.

Лекциите на проф. Хейууд дадоха тласък на интересни дискусии между него и студентите. Повдигнаха се въпроси и теми, свързани с индустриалните английски градове, фотографията, кинематографията и литературата, която посвоему фотографски и кинематографично рови, разфасова, сглобява и съживява това, от което повечето погледи се извържат с погнуса. Интересни коментари се породиха и за това, дали бихме харесали и оценили литературно произведение, с което не сме съгласни и никога не бихме се съгласили. За да не оставяме този въпрос да виси като някакво острие във въздуха, бихме могли да кажем по уайлдовски (и с това да пуснем меча да посече това, което има за посичане), че изкуството може да е извор на съдебни дела, битки, раздор, отчаяние, ярост, но не и на съгласие. В момента, в който глава кимне пред литературно произведение и устни произнесат „Напълно съм съгласен/сна с видяното, прочетеното, написаното, чутото“, то в този момент те също произнасят и смъртната му присъда.

Момент от лекцията, посветена на Уилям Уърдсуърт и индустриалната революция

Разширяваме сътрудничеството с Йонийския университет

В края на юни 2025 година заместник-началникът на отдел „Международно сътрудничество“ Радосвета Мишевска участва в серия работни срещи по програмата „Еразъм+“ в Йонийския университет на Гърция.

Обсъдени бяха и възможности за разширяване на съществуващия договор с включване на още няколко факултета. Също така беше изразено намерение за сключване на рамков договор за сътрудничество

между Пловдивския университет и Йонийския университет, както и формирането на университетски консорциум.

Йонийската академия е първата съвременна академична институция на Балканите, а постфактум и на кралство Гърция. Учредена е на остров Корфу в едноименния град Корфу през 1824 г. Считана е за предшественица на съвременния Йонийски университет в Корфу, създаден през 1984 г.

Снимка за спомен след работната среща

Спортистите от Пловдивския университет с

Единадесетата Национална универсиада се проведе от 8 до 11 май 2025 година, като в нея взеха участие над 2000 студенти от 25 висши училища. Това е най-големият академичен спортен форум в България, който се организира от Асоциацията за университетски спорт „Академик“, а за пети път домакин на събитието бе Тракийският университет с подкрепата на община Стара Загора. Тържественото откриване се състоя в зала „Славейков“ в града на липи-

те, където доц. Петър Зографов – председател на АУС „Академик“, обяви официалния старт на надпреварата по 16 вида спорт (част от състезанията се проведеха в София – по футбол, хандбал, крикет и спортно катерене).

Специален гост на откриването беше световният шампион по сноуборд Тервел Зафиров, студент от Лесотехническият университет, който произнесе клетвата от името на спортистите: „Кълнем се да

участваме честно, без допинг, с уважение към правилата и съперниците – за честта на университетите ни и за бъдещето на спорта!“.

Представителните отбори, които включват студенти от различни специалности и факултети на Пловдивския университет, са участвали във всички предишни универсиади и винаги са се представяли много силно. Ето и класирането им в XI национална универсиада:

ТЕНИС НА МАСА

Вицешампионска титла и сребърен медал в отборното състезание. В индивидуалната надпревара Кирил Попов спечели сребърен медал, имаме и два бронзови медала – съответно при двойки мъже и смесени двойки.

Ръководител на отбора по тенис на маса, както и на отборите по бадминтон и тенис е ст. пр. Татяна Найденова.

ЛЕКА АТЛЕТИКА

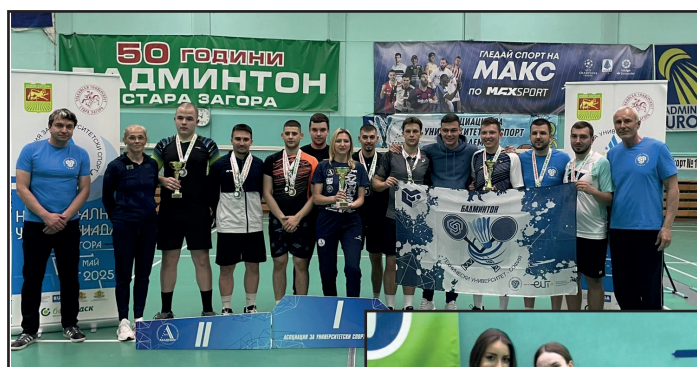
Отборът по лека атлетика стана отборен вицешампион на универсиадата благодарение на спечелените 10 медала, от които 2 златни, 4 сребърни и 4 бронзови. Ето и състезателите с най-голям принос за доброто представяне: Мартина Писачева – първо място на 100 м, второ място на 4 x 100 м; Денис Адил – първо място на копие, второ място на скок на височина; Ангел Бахчеванов – второ място на 100 м, второ място на 4 x 100 м; Силвия Георгиева – трето място на 800 м, трето място на копие; Маргарита Хаджийска – трето място на скок на височина; Станислав Кисев – трето място на скок на дължина; щафета мъже 4 x 100 м – второ място; щафета жени 4 x 100 м – второ място. Класирането по групи дисциплини при мъжете е следното: спринт – 4. място, група бягания – 6. място, група скокове – 2. място, група хвърляния – 4. място. Отборно мъже – 2. място.

Класиране по групи дисциплини при жените: група спринт – 3. място, група бягания – 5. място, група скокове – 3. място, група хвърляния – 2. място. Отборно жени – 3. място.

В комплексното класиране отборът по лека атлетика на Пловдивския университет е на 2. място с актив от 279 точки. Ръководител на отбора е пр. Николай Николов.

БАДМИНТОН

Отборно (мъже) – вицешампиони и сребърен медал; принос за отборното представяне имат Станимир Терзиев, Николай Давчев, Павел Димитров и Наско Найденов.

Индивидуално – сребърен медал за Станимир Терзиев; сребърен медал при двойки мъже – Станимир Терзиев и Николай Давчев.

Отборно (жени) – бронзов медал.

Двойки (жени) – бронзов медал за Елеонора Иванова и Клариса Кабзималова.

ТЕНИС

В отборната надпревара представителите на Пловдивския университет заеха призовото трето място.

достойно представяне на националната универсиада

МАЖОРЕТНИ ДИСЦИПЛИНИ

Първо място и златен медал в категория *миниформация* – *помпон* завоюаха: Дилек Хаджиалиева, Теодора Момчилова, Мария Бетухова, Ангелина Бабунска, Диана Бабунска, Нели Бегова, Симона Желязкова и Гургана Христова.

Златен медал в категория *дуо* – *помпон* спечелиха Гургана Христова и Магдалена Генчева.

Златен медал при мъжете в категория *соло* – *батон* и приза „Мистър най-техничен“ завоюва Адем Насуф. Ръководител на отбора е гл. ас. д-р Ралица Кунчева.

ДЖУДО

В тазгодишната универсиада Пловдивският университет се представи с трима състезатели по джудо. Златен медал в категория 48 кг спечели Ралица Димитрова. Малко не достигна на другите ни участници да стигнат до медалите и останаха на пето място: Весела Бръмчева в категория до 57 кг и Ангел Гюров – категория плюс 100 кг. Ръководител на отбора е пр. Мирослав Гешев.

ВОЛЕЙБОЛ

В надпреварата при жените отборът, ръководен от ст. пр. Димитър Ангов, се класира на трето място.

ФУТБОЛ

Отборът на Пловдивския университет с ръководител гл. ас. д-р Стоян Димитров остана с бронзов медал, след като на полуфинала загуби от Националната спортна академия.

ФУТЗАЛ

Женският отбор на Пловдивския университет по фотзал доминира през последните години, като и на тази универсиада момичетата, ръководени от ст. пр. Теодор Митев, не изневериха на себе си и се окичиха със златните медали. Кристияна Димитрова стана голмайстор на турнира.

Кристияна Димитрова с купата за голмайстор на турнира

В Пловдивския университет се проведе международен методически практикум по Националната научна програма „Развитие и утвърждаване на българистиката в чужбина“

На 9 юли 2025 г. в зала „Компас“ бе открит практикум на тема „Стратегии за четене в дигиталния свят“. Доц. д-р Борян Янев, заместник-ректор по международна дейност и връзки с обществеността на ПУ „Паисий Хилендарски“ и член на екипа на университета в националната научна програма, приветства участниците от името на ректора проф. д-р Румен Младенов.

Проф. д.ф.н. Любка Липчева-Пранджева, член на Изпълнителния съвет на Националната научна програма „Развитие и утвърждаване на българистиката в чужбина“, представи целите на програмата и очерта основните акценти в работата на ръководения от нея екип на Пловдивския университет. В практикума се включиха учители от български училища в различни страни по света: Ирландия, Румъния, Република Сърбия, САЩ, Унгария и др.

Форумът се организира като естествено продължение на проведените през 2023 г. и 2024 г. в София и Пловдив практикуми от екипа на ПУ „Паисий Хилендарски“.

През настоящата година форумът насочи вниманието към споделяне на добри практики, свързани с приложението на комуникативни стратегии при формиране на емпирични умения, търсене и организиране на знание;

работа с текста като специфично средство за комуникация и развиване на функционалните характеристики на четивната грамотност.

Проф. Любка Липчева-Пранджева открива практикума

В първия ден проф. д-р Ангел Петров от Софийския университет „Климент Охридски“ представи методически идеи за четенето като начини на употреба в училищния дискурс по български език (у нас и по света). В следващите работни панели доц. д-р Соня Александрова-Колева, доц. д-р Фани Бойкова и д-р Красимира Танева поставиха акцент върху модели на методическа интерпретация и инвариантни модели на стратегии за четене.

Обучителен семинар по безопасност на труда

На 3 и 4 юни 2025 година в Пловдивския университет се проведе обучителен семинар, свързан с правилата за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд (ЗБУТ). Той бе организиран от инж. Фани Петрова, длъжностно лице по безопасност и здраве в ПУ, и премина в няколко модула.

В първия от тях д-р Одисей Харизанов запозна присъстващите с оказването на първа долекарска помощ. Той разгледа също така как се прави оценка на ситуацията, оценка на състоянието на пострадали; състояния, при които са необходими незабавни мерки, и какви действия да предприемем; първа помощ при силно кръвотечение, при рани, при термични изгаряния, загуба на съзнание и др. Направена беше демонстрация на изкуствено дишане и непряк сърдечен масаж.

Вторият модул включваше обучение по пожарна безопас-

ност и действия при бедствия, катастрофи и аварии. Лектори бяха експерти от Първа районна служба за пожарна безопасност и защита на населението и сектор „Специализирани оперативни дейности“. Някои основни изисквания по ЗБУТ: инструктажи – организация, видове, провеждане и документиране, бяха представени от инж. Фани Петрова.

Третият модул бе посветен на справяне с професионалното прегаряне (burnout) и развиване на устойчивост (resilience). Той беше воден

от един от най-добрите специалисти в България в тази област – проф. д-р Юрий Янакиев от Педагогическия факултет. Неговото участие затвърди вече станалата традиция да се използват и собствените ресурси на Пловдивския университет, както е било при предишни обучителни семинари по ЗБУТ, където лектори бяха доц. д-р Славя Петрова и ас. д-р Богдан Николов.